

Książkę poetów

Sens

- Kiedy umrę, zobaczę podszewkę świata.
Drugą stronę, za ptakiem, górą i zachodem słońca.
Wzywające odczytania prawdziwe znaczenie.
Co nie zgadzało się, będzie się zgadzało.
Co było niepojęte, będzie pojęte.

- A jeżeli nie ma podszewki świata?
Jeżeli drożdż na gałęzi nie jest wcale znakiem
Tylko drożdżem na gałęzi, jeżeli dzień i noc
Następują po sobie nie dbając o sens
I nie ma nic na ziemi, prócz tej ziemi?

Gdyby tak było, to jednak zostanie
Słowo raz obudzone przez nietrwale usta,
Które biegnie i biegnie, poseł niestrudzony,
Na międzygwiazdne pola, w kołowrót galaktyk
I protestuje, woła, krzyczy.

1991

Nienawidził nacjonalizmu i nietolerancji. Zdarzyło mu się być woźnym i dyplomata. Przede wszystkim był jednak wielkim współczesnym poetą. Dziś Czesław Miłosz zostanie pochowany w krypcie zasłużonych na krakowskiej Skałce.

Wielokrotnie podkreślał, że pochodzi z siedemnastego wieku, choć urodził się 30 czerwca 1911 roku w Szetejniach, nad litewską rzeką Niewiążą. Z dzieciństwa pamiętał cudowne okolice rodzinnego dworku. Drzewa zasadzone przez dziadka, łąki i ogród, gdzie w altanie pod okiem matki Weroniki stawał pierwsze litery. Z powodu ojca Aleksandra, który był budowniczym dróg i mostów, prowadzili koczownicze życie. Mieszkali w Krasnojarsku na Syberii, w Rżewie nad Wołgą i Wilnie.

Prawo, poezja i kajak

Jeszcze kilka lat temu poeta pisał, że właściwie nie wie, dlaczego tyle lat zmarnował na studiowanie prawa. Jednak lata na wileńskim uniwersytecie wcale nie były zmarnowane. W 1930 roku Miłosz opublikował swoje pierwsze wiersze w „Alma Mater Vilnensis”, rok później stał się współzałożycielem grupy literackiej „Zagary”. I działał w Akademickim Klubie Włoczęgów, z którym na kajakach dopłynął do Paryża i do Konstancji.

Po obronie dyplomu poecie nie udało się dostać na aplikację adwokacką, rozpoczęła więc nudną pracę w biurze Polskiego Radia. Najlepiej podsumował ją Ildefons

Galczyński, co sam Miłosz wspominał następująco: „Galczyński nie dostarczał nam w porę rękopisów. Przyjechałem do niego - mieszkał wtedy na Zarzeczcu - leżał zupełnie goły na tapczanie i czytał Horacego. Ja mu mówię o terminie. Potem on napisał list do Tadeusza Byrskiego, do radia: «Był u mnie urzędnik Miłosz»”.

O Polsce zza oceanu

Wojna zastała Miłosza na Polesiu. Szybko wracał do Warszawy, aby stamtąd jechać na front. Zawierucha wojenna rzuciła go do Rumunii, tułał się po Związku Radzieckim, potem znów po Polsce. Przez Wilno wrócił do Warszawy, w której pracował jako woźny w bibliotece uniwersyteckiej. Wtedy też podejmował się pierwszych tłumaczeń zamawianych „na po wojnie” przez Edmunda Wiercińskiego. Przez wstąpienie do organizacji „Wolność” ujawnił też swoje lewicujące poglądy.

Po wojnie - jak sam po latach stwierdził - „podpisał diabelski pakt”. Został wysłany przez rząd na placówkę dyplomatyczną najpierw do Waszyngtonu, a później do Paryża. Kiedy w 1950 roku na krótko przyjechał do Polski, uświadomił sobie, jak bardzo kraj zmienił się pod rządami komunistów. Manifestacyjnie odrzucił zaproszenie na rządowy bal sylwestrowy, co skończyło się dla niego zatrzymaniem paszportu. Dopiero po interwencji Zygmunta Modzelewskiego u Bolesława Bieruta udało mu się go odzyskać. Pół roku później w Paryżu oficjalnie poprosił o azyl polityczny i opublikował w „Kulturze” oświadczenie o zerwaniu kontaktów z PRL-em. Tym samym skazał się na 30 lat wyklęcia, które przerwało dopiero uhonorowanie go Nagrodą Nobla.

Nobel przeliczony na parking

Przez cały okres emigracji Miłosz pisał po polsku. Choć w Stanach wydał kilka tomów poezji po angielsku, sam twierdził, że nie znosi i nie umie pisać w obcym języku. Kiedy 9 października 1980 roku ogłoszono, że dostał Nagrodę Nobla w dziedzi-

nie literatury za całokształt swojej twórczości, był tym zszokowany: „Jestem wymieniany razem z Sienkiewiczem i Reymontem, czyli pisarzami, z którymi nic mnie nie łączy poza tym, że oni też pisali w języku polskim (...)”.

Z autoironią skwitował też, że dzięki tej nagrodzie dostał miejsce na parkingu przed uniwersytetem w Berkeley, gdzie wykladał. Jednak największą zmianą było to, że w Polsce znów zaczęły się ukazywać jego książki.

Kontrowersyjny po śmierci

Życie, twórczość i poglądy Czesława Miłosza przez kilkadziesiąt lat budziły w Polsce wiele dyskusji. Z jednej strony pisarz potępiał ustrój, z drugiej przyznawał się do lewicowych poglądów. Zawsze ganił nacjonalistów, syjonistów i ksenofobów. Po Noblu stał się niemal instytucją i wyrocznią, ale równocześnie zyskał sobie przeciwników, którzy otwarcie mówili, że nie ma prawa krytykować i oceniać Polski, nie mieszkając w niej.

Paradoksalnie, dyskusje te ożyły, kiedy zmarł 14 sierpnia w swoim krakowskim mieszkaniu. Władze Krakowa i klasztoru na Skałce, gdzie znajdują się groby najbardziej zasłużonych Polaków, długo zastanawiały się, czy poecie należy się tam miejsce. Spór rozstrzygnął metropolita krakowski, kardynał Franciszek Macharski, który dziś o godz. 13 sam odprawi mszę pogrzebową. Po ceremonii przyjaciele zmarłego spotkają się o 19 w kościele św. Katarzyny, aby publicznie czytać jego wiersze. Wśród nich będzie dwójka noblistów: Seamus Heaney i Wisława Szymborska. Na sarkofagu, który już przygotowano w krypcie zasłużonych, wyryto tylko kilka słów: „CZESŁAW MIŁOSZ, POETA, 1911 - 2004”, a pod spodem łacińska maksyma „BENE QUIESCAS” („Spoczywaj w pokoju”).

ANNA NIEDZIELSKA

W tekście wykorzystano fragmenty książki „Wspomnień i przemówień Czesława Miłosza oraz materiały ze strony internetowej www.milosz.pl.

Książka

Marcin Wolski: „Ekspiacja”, W.A.B., cena 24,90 zł

Kolejna

powieść Marcina Wolskiego, pisarza, satyryka i radiowca, łączy w sobie sensację z political fiction. Głównym bohaterem jest młody ksiądz z podwarszawskiej parafii, który od uciekiniera z hospicjum dowiaduje się o istnieniu dysku CD, na którym utrwalone są największe tajemnice PRL, a także bezcenne dane o byłym ZSRR. Ksiądz Sulewski podchodzi do tych rewelacji sceptycznie aż do chwili, gdy zostaje zamordowany jego proboszcz, a on sam staje się głównym podejrzanym. Akcja „Ekspiacji” toczy się w Polsce, Austrii, Włoszech, zaś finałowe sceny rozgrywają w Nowym Jorku 11 września 2001 roku. Wszystko to jest sztyte grubymi nićmi, ale jak ktoś lubi takie karkołomne fabuły, może przeczytać.

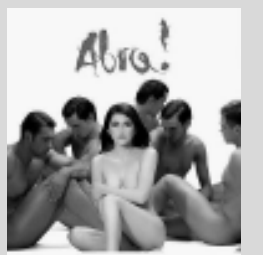

Muzyka

Abra: „Abra”, Konkret, cena CD 30 zł

Kolejny

zespół - a raczej jego wokalistka - który próbuje zwrócić na siebie uwagę niekoniecznie muzyką. Okładkę debiutanckiej

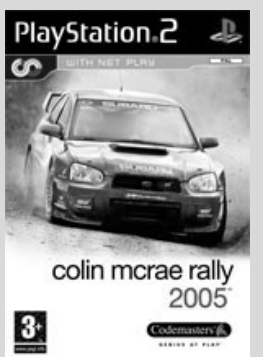
plyty tej grupy zdobi bowiem fotografia rozneglizowanej wokalistki Iwony Węgrowskiej i jej równie niekompletnie ubranych kolegów. Co do piosenek, utrzymanych w stylistyce pop, należy powiedzieć, że niczym szczególnym się nie wyróżniają, jedna podobna do drugiej, nie zostają w pamięci. Wprawdzie dwie piosenki - „Zwyczajna dziewczyna” i „Blisko tak” lansowane są na przeboje, ale, mówiąc szczerze, na to miano w ogóle nie zasługują. Jeśli już jakiś utwór zwraca uwagę, to jest nim „I tak każdego dnia” - w sam raz do słuchania podczas jazdy samochodem.

Gra komputerowa

„Colin McRae Rally 2005”, cena 229,90 zł

Gra jest

następnym krokiem w ewolucji serii, która od lat pozostaje wyznacznikiem jakości dla gier rajdowych. Po raz pierwszy w historii cyklu gra posiada tryb nieliniowej kariery. Dzięki niemu gracz może stworzyć własnego kierowcę i stopniowo wspinać się po stopniach rajdowego rankingu. Zadaniem gracza jest przeistoczenie się z amatora jeżdżącego seryjnie produkowanymi modelami w zawodowca startującego w rajdowych mistrzostwach świata. Do dyspozycji jest między innymi dziewięć odcinków specjalnych w dziewięciu krajach świata oraz 35 samochodów do wyboru. Gra (przeznaczona na konsolę PlayStation 2) ukaże się w Polsce 23 września.

(eref)

Top lista sierpień 2004

Oto najlepiej sprzedające się pozycje w salonie „Empik”, Kielce, ul. Warszawska 5

KSIĄŻKA

1. Cyfrowa twierdza - Dan Brown
2. Kod Leonardo Da Vinci - Dan Brown
3. Anioły i demony - Dan Brown
4. Jedenaście minut - Paulo Coelho
5. Zapiski stanu poważnego - Monika Szwaja
6. Diabeł ubiera się u Prady - Lauren Weisberger
7. Ja wam pokażę - Katarzyna Grochola
8. Mściciel - Frederick Forsyth
9. Mini wykłady o maxi sprawach - Leszek Kołakowski
10. Oskar i pani Róża - Eric Emmanuel Schmitt

MUZYKA

1. Krzysztof Krawczyk - To, co w życiu ważne
2. Pudelsi - Jasna strona: Legendami Pudelsi '86-04
3. Radio Zet... Na lato (różni wykonawcy 2 Cd)
4. Best Smooth Jazz... Ever (różni wykonawcy 4 Cd)
5. In-grid - La Vie En Rose
6. Leszek Możdżer - Piano
7. O-zone - Disco-zone
8. Bravo Hits Lato 2004 (różni wykonawcy 2CD)
9. Ania - Samotność po zmierzchu
10. Sisters - Epka

MULTIMEDIA

1. Doom 3
2. Diablo 2 + Lord of Destruction
3. Sąsiedzi z piekła rodem 1+2
4. Syberia 2
5. Shrek 2
6. The Sims: Deluxe Edition
7. Splinter Cell (Pandora Tomorrow)
8. Sacred
9. Europa Universalis (Mroczne wieki)
10. Toca Race Driver 2